

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Jelling-Samfundet

1963-64

JELLING-SAMFUNDET

ÅRSSKRIFT
FOR
JELLING-SAMFUNDET

1963-64

Dimissionstale 1964

Seminarieret fejrer i dag en dobbelt festdag. Vi sender 64 nye lærere ud i skolens tjeneste og har samtidig den ære og glæde, at 50års jubilarene er mødt op for sammen med os at fejre deres jubilæum. Hvad har de ærværdige lærere dog ikke oplevet, siden de forlod seminarieret den 26. juni 1914 — to dage før skuddet i Sarajevo? — I har gennemlevet den første verdenskrigs blodige år, der for altid splittede udviklingsoptimismens lyse tro på fremtiden. I var unge i 20ernes kaos, var modne mænd i 30ernes krise og 40ernes ragnarok og afsluttede jeres lærergerning under den kolde krigs nervepirrende usikkerhed. Som unge begyndte mange af jer i stråtækte landsbyskoler, hvor der ofte var 40-50 børn i hver klasse, hvor niårige sad på skolebænk med konfirmander og højtbegavede sad ved siden af sinker og åndssvage.

Efter en lang skoledag tog I ofte en tårn i aftenskoler eller i brugsforeningsbestyrelser, menighedsråd eller havde andre tillidsposter, som lagde beslag på tid og kræfter. Og dog nåede I at lære børnene dansk og regning, at fortælle dem danmarkshistorie og bibelhistorie, så de aldrig glemte det. I opdrog dem til dansk demokrati, som stod sin prøve både i 30erne og 40erne, og I underviste den generation, som i dag bærer det danske samfund og repræsenterer dansk videnskab. — Vi takker jer for trofasthed mod kaldet og for sliddet i den grå hverdag og byder jer velkommen til jubilæet i dag.

For de 64 dimittender er dagen i dag afslutningen på fem lange år. Skal man tro jeres egne penneførere, har de været meget drøje at komme igennem, hvor årsagerne nu end kan være. I får trøste jer med, at årene trods alt har skænket jer meget. Mange drager herfra ikke blot med et afgangsbævis, som giver adgang til varigt arbejde resten af livet, men også med kone og børn, biler og kærester. De færreste har gæld, der er værd at tale om — højst nogle

måneders løn. Samfundet har ofret betydelige beløb på jeres uddannelse og har ret til at vente, at I øver en indsats, som svarer dertil.

Det er i dag moderne at foretrække og rose de »utraditionelle« metoder og måder at løse opgaverne på. Nogle fremhæver endog det »absurde« i kunst og litteratur. Lærergerningen vil forhåbentlig altid forblive »traditionel« i dette ords egentligste forstand, således forstået, at læreren har som sin opgave at give videre til kommende slægter, hvad han selv har modtaget som gave. — Det var vel hjemmet eller måske en beundret lærer, som gav jer inspiration til at begynde studiet og på denne måde gav jer lyst til at blive lærere. Vort sprog, vor historie og vort lands kultur og dets videnskab er altsammen noget, andre har skabt og givet os del i.

Når en læge begynder sit arbejde, må han købe sig en praksis, en forretningsmand køber sig en forretning, men læreren får et embede betroet, ja ikke blot embedet, men også børnene og de unge. Vi bør huske, at børnene stadig er forældrenes helt og holdent og hverken skolens, statens eller kommunens. »Husk på, jeg i dag bringer Dem det bedste, jeg ejer«, sagde en moder til læreren, da hun den første dag fulgte sit barn i skole.

Med embedet får I også betroet et stort ansvar. Drev I den af som elever, var det først og fremmest jer selv, det gik ud over. Hvis I nu forsømmer jeres arbejde, går det ud over andre, over børnene. Tænk på den tillid, forældre viser jer ved at betro jer deres børn 4-6 timer om dagen i 8-10 år — oven i købet uden at ulejlige med sagkyndigt tilsyn, som banker ubudent på døren. Ingen opsigelse venter, hvis ikke I ligefrem bedriver noget kriminelt. Forretningsmandens kunder bliver borte, hvis de er utilfredse, og præsten skal hurtigt få at mærke, om menigheden kommer og hører på hans prædikener, men danske forældre og skolebørn trues med bøder og straffe, hvis ikke børnene indfinder sig hver dag og tilbringer seks forhåbentlig værdifulde timer i selskab med jer.

I gamle dage var undervisningens mål dannelse. I dag fremhæves det ofte, at dens mål er uddannelse, og samfundet kræver, at børnene bliver udstyret med livsnære kundskaber og færdigheder, som kan gøre dem skikkede til at træde ind i et kompliceret, moderne samfund. For at honorere sådanne krav, må læreren selv kunne sine ting, beherske sin teknik. Kun ved selv at arbejde kan en lærer opdrage andre til arbejde. Både lærere og elever må lære

deres lektier, kort og godt. At blive og være en dygtig lærer kræver forberedelse, fornyelse, studier, kundskaber, og kun forældet pædagogik kan påstå noget andet. »Vorherre velsigner aldrig et nul«, sagde Peter Rørdam. Ingen lærer må være nødt til at »skrabe bunden« i sig selv. Det undgår man kun ved stadig at arbejde med sig selv og sin undervisning, ingen nok så amerikansk metode kan befri én for dette ansvar.

Men undervisning og kundskaber er dog ikke lærerens eneste opgave. Ikke mindst dette århundredes pædagogik har, inspireret bl. a. af Rousseau, lagt vægt på, at barnet skal »udvikle og udfolde« sig, vokse som en plante efter sine egne iboende love. Det kommer ikke an på, hvad vi får ind i børnene, men hvad vi får ud af dem. Det gælder ikke blot om at inderliggøre det ydre, men også at yderliggøre det indre (Frøbel). Sokrates sammenlignede som bekendt sin gerning med fødselshjælperens og følte det som sit kald at lære Athens unge at erkende og realisere sig selv. Kristus talte ofte om sæden, vintræet, figentræet og markens blomster, og det er ikke tilfældigt, at Grundtvigs linier: »kun spiren frisk og grøn i tidlig vår, og blomsterfloret i den varme sommer, da modenhed i møde planten går og glæder med sin frugt, når høsten kommer« er blevet opfattet som et typisk udtryk for hans skole- og menneskesyn.

Det er vigtigt for en lærer at være opmærksom på, at barnets natur ikke forkrøbles eller forsættes i vækst, men det er lige så nødvendigt at være klar over, at der er mange slags vækster i det menneskelige sind. Ikke alle er til gavn for barnet eller samfundet. Moderne kunst og psykologi er travlt optaget af at blotlægge de dyriske drifter i sindet. »Der går dyr i dybe damme, solens stråler aldrig ramme«. Det er ikke tilstrækkeligt, at barnet vokser op til en personlighed. Skolen og samfundet må med bekymring spørge: »Hvilken personlighed?« Der er i barnets sind mange potenser, som ikke uden videre er acceptable.

Her møder læreren sit største ansvar og sin største forpligtelse, men lades netop her i stikken af den videnskabelige psykologi. Videnskaben kan udtale sig om, hvad der er, men ikke om, hvad der bør være. Den kan skrive idéhistorie, men ikke opstille idealer eller motivere til etisk handling. Samvittighed og ansvar er »uvidenskabelige« begreber, men i høj grad pædagogiske.

Lovgivningens synspunkter desangående er tydelige. Foruden at være kundskabsmeddelende skal skolen være opdragende og

karakterdannende; den bør udvikle og styrke børnenes sans for etiske og kristelige værdier.

Hvilke hjælpemidler byder da moderne pædagogik i dag den unge lærer, som vil følge lovens forskrifter og styrke børnenes sans for etiske og kristelige værdier? Ikke mange. Der skrives i hvert fald ikke på dansk bøger om dette emne. I virkeligheden beror her det meste vel på forbillede og eksempel. Når det gælder opdragelse, virker læreren ikke blot ved det han kan, men mere ved, hvad han er. Lang er vejen gennem undervisning — kort og virksom gennem eksempel (Seneca).

Barnet er i høj grad et efterlignende væsen, det lærer modersmålet udelukkende ved efterligning, før det endnu kan læse eller skrive og formes gennem efterligninger af mennesker, det ser op til i hjemmet, på gaden og i skolen. Det moderne samfunds industrialisering har imidlertid medført, at man berøver barnet noget af fællesskabet med familiens nærmeste: Forældre, søskende, bedsteforældre, som i den gamle storfamilies tid var barnets nærmeste forbilleder. Stordriften har opløst de små værksteder og frataget den unge den nære kontakt med mester og de øvrige svende og stillet lærlingen i løsere personligt forhold til de nærmeste forbilleder. Maskinen kan måske dressere — men ikke opdrage og i hvert fald ikke erstatte tidligere tiders personlige samvær og samarbejde. Ofte oplæres den unge arbejder på ganske få dage til at passe sit arbejde på fabrik eller værksted. Det er ikke helt med urette blevet påstået, at der i dag bydes børn og unge billeder i stedet for forbilleder.

Jo længere skoletiden gøres, desto større bliver skolens opdragende ansvar. Mange børn er mere sammen med deres lærere end med deres forældre. Skolen træder på stadig flere områder i hjemmets sted, jo mere des længere skole- og børnehavetiden bliver. Det kan beklages, men vanskeligt ændres. Her ligger lærerens største og mest krævende ansvar. — Ord er døde og magtesløse, hvis ikke de bliver »kød« i et værdifuldt eksempel. Hvis De føler Dem afmægtige over for opgaven, så gå selv i lære hos store forbilleder. Historiens værdi er i sidste instans at give gode eksempler. Der er i skolens historie nok af værdifulde forbilleder. Gå i dybden og gå langt tilbage. Måske finder De helt tilbage til Athen, til Sokrates og Platon eller til hans eksempel, der om sig selv med rette kunne sige: Se, jeg har givet jer et eksempel, for at ligesom jeg gjorde, skal også I gøre.

Johs. Brix.

Seminarielektor, vicegymnastikinspektør Vagn Brøchner

Den 31. juli 1964 døde Vagn Brøchner, 54 år gammel.

Få måneder før ledede han, rank og ildfuld som sædvanlig, seminariets frivillige gymnastikhold ved forårsopvisningen samt underviste på instruktionskursus for lærere rundt omkring i landet. Ofte spurgte gamle elever: »Er Brøchner da evig ung?« I begyndelsen af maj blev han indlagt på sygehuset i Vejle. Så brat og alt for tidligt afsluttedes et travlt og uhyre virksomt liv.

Vagn Brøchner var født i Nykøbing på Mors. Ligesom faderen blev han uddannet til lærer i Jelling, og efter at have taget eksamen fra Statens Gymnastikinstitut vendte han, efter opfordring fra forstander Hasselbalch, tilbage til Jelling for at overtage undervisningen i legemsøvelser ved seminariet og øvelsesskolen, senere underviste han også i engelsk ved seminariet.

1937-39 underviste Brøchner ved et seminarium i Glasgow, hvor han blev kollega med Marjorie King. De forlovede sig, men krigen skilte dem. Først i efteråret 1945 kunne de gifte sig. Under besættelsen var Brøchner på én gang en beslutsom og besindig leder af modstandsbevægelsen i Jelling.

Brøchner følte sig stærkt knyttet til Jelling og til seminariet her. Når vi besøgte et af de nye seminarier og han med levende interesse havde undersøgt hver detalje, kunne han ofte give udtryk for utilfredshed med lokaleforholdene i Jelling, men han sluttede altid med at sige: »Nå, men vi kunne jo ikke tænke os at være et andet sted alligevel.«

Brøchner holdt af sit arbejde. Han kunne lide at undervise og formåede i sjælden grad at vække elevernes interesse for faget. Han havde bevaret drengens trang til og glæde ved at bevæge sig og foreviste derfor altid selv øvelserne. Hans arbejdsiver smittede eleverne og rev dem med. Der var i hans væsen både noget meget myndigt, men også noget dejligt »drenget«, som gjorde ham til en charmerende personlighed. Som seminarielærer i 32 år, som vicegymnastikinspektør, som instruktør og lærebogsforfatter kom han til at betyde meget for undervisningen i legemsøvelser. Forbavsende mange af gymnastiklærerne ved seminarierne er uddannet og præget af ham.

Også den frivillige gymnastik, foreningsgymnastikken, havde hans store interesse. I 8 år, 1941-49, var han formand for Vejle Amts Gymnastikforening.

Ved sin død var Brøchner formand for seminariets lærerråd og medlem af seminarieforeningens repræsentantskab. Endvidere var han medlem af Jelling skolenævn og skolekommission.

Brøchner var æstetiker. Det viste sig i hans arbejde, og det viste sig i hans hjem. Han elskede blomster og havde den smukkeste have i Jelling. Men han var også et hjertevarmt menneske, som holdt af andre mennesker, allermest af børn. »Børn er de kønneste og bedste mennesker«, sagde han ofte. Midt i juni, da sygdommen allerede var langt fremskredent og feberen høj, skrev han et smukt fødselsdagsbrev til min søn.

Dansk gymnastik har mistet en foregangsmand og Jelling seminarium en dygtig lærer, mange har mistet en god ven, men mest har hans kone og søn mistet.

Han var en inspiration for os alle.

Marius Nørregaard.

Vicegymnastikinspektør Vagn Brøchner

Ved Vagn Brøchners død i sommeren 1964 mistede Jelling statsseminarium en fremragende gymnastiklærer, men gymnastikinspektionen mistede samtidig en af sine bedste medarbejdere.

Allerede i 1940 blev han beskikket som medhjælper for inspektionen i Vejle amt. Skønt ung havde han placeret sig stærkt inden for gymnastikundervisningen, dels gennem sit seminarielærerarbejde og sit to-årige ophold i Skotland, og dels gennem sit arbejde inden for den frivillige idræt. Faget havde vanskelige kår i skolerne under krigen, men Brøchner var utrættelig trods alle de besværligheder, der skulle overvindes. Han cyklede bogstaveligt tagt amtet igennem på kryds og tværs for at nå ud til de mange skoler, som trængte til opmuntring og vejledning.

Han kendte Vejle-egnen som få.

I 1954 blev han knyttet fastere til gymnastikinspektionen ved sin beskikkelse til vicegymnastikinspektør. Dette medførte, at han måtte frigøres fra seminariearbejde to dage om ugen, for at han kunne tilse undervisningen ved landets købstadsskoler og private realskoler, og også under de nye forhold udfoldede han en vældig aktivitet. Der er næppe nogen i dette land, der har holdt så mange instruktionskursus på så mange forskellige steder som han. Der var bud efter ham gang på gang, for der gik ry af hans fremragende instruktioner, som har virket inspirerende på mange lærere, når de trængte til fornyelse i arbejdet.

Selv fulgte han ivrigt og interesseret med i fagets udvikling, og han var med til at finde nye veje i undervisningen.

Gymnastikken havde hans hovedinteresse, men han fik tidligt forståelsen af, at fagets andre discipliner var af stor betydning for den legemlige opdragelse, og han kastede sig veloplagt ud i arbejdet for at få atletik og boldspil indpasset på en pædagogisk forsvarlig måde i skolens arbejde. Når f. eks. volleyball har

erobret sig en plads i boldspilundervisningen, er æren herfor først og fremmest hans.

I de senere år udfoldede han endvidere en påskønnelsesværdig aktivitet som forfatter til forskellige instruktionsbøger i gymnastik og boldspil, tildels i samarbejde med sin gode ven og kollega Marius Nørregaard.

De er kommet mange lærere til gode.

Ved gymnastikinspektionens nyordning i 1960 fik Brøchner alle skoler i Sydjylland og Fyn som sit område.

Foruden med lærerne og amtsudvalgene for skoleidræt fik han etableret et godt samarbejde med amtsskolekonsulenterne og skolearkitekter, som høstede megen gavn af hans store erfaringer såvel på det pædagogiske som på det bygningsmæssige område.

Mange timer uden for arbejdstiden er gået til drøftelser og vejledning, når han blev spurgt til råds. Jelling nr. 20 var kendt og benyttet af mange. Der var ikke noget, der hed fast kontortid.

I gymnastikinspektionen nød vi alle godt af hans indsigt og hjælpsomhed, og ved vore interne møder satte han altid sit præg på forhandlingerne og afgørelserne.

— Og så sluttede denne rige livsudfoldelse pludseligt og helt uforståeligt. Men han nåede at udrette mere end de fleste; han har sat sig varige spor inden for seminariet og skolen.

Vi mindes med vemod og taknemmelighed en markant personlighed og en uforlignelig arbejdsfælle.

Joh. Johansson.

Vagn Brøchner

He was a man, take him for all in all. I shall not look upon his like again. William Shakespeare («Hamlet»).

Han var en mand, tag ham i et og alt, hans lige får jeg aldrig mere at se.

I slutningen af sommerferien kom det smertelige budskab om seminarielektor V. Brøchners død. Da seminarieeleverne på grund af sommerferien var spredt, både i ind- og udland, lykkedes det ikke for mange af os at være med til begravelsen.

Jeg har prøvet at finde ord, der kunne udtrykke savnet ved V. Brøchners bortgang, hvilket imidlertid var meget svært, da ord ikke synes at kunne dække tilstrækkeligt; dog ved at citere William Shakespeare får man et vis indtryk af, hvordan V. Brøchner var elsket, afholdt og beundret.

Seminarielektor V. Brøchner var født på Mors i 1910 og døde den 31.-7.-1964. V. Brøchner blev uddannet på Jelling Seminarium, og efter at have været på Statens Gymnastikinstitut i 1932 kom han tilbage til Jelling Seminarium for at undervise i legemsøvelser; senere hen blev faget engelsk købet til.

Fra 1937 til 1939 underviste V. Brøchner ved et seminarium i Glasgow og fik ved denne lejlighed stor tilknytning til Skotland.

Alle danner sig et vist ideal her i livet og prøver så vidt det er muligt at leve op til det. V. Brøchner har også uden tvivl været idealet på en lærer for mange seminarielærere og -elever for slet ikke at tale om de mange mennesker, V. Brøchner mødte på sin vej gennem tilværelsen. Det gå-på-mod, som Brøchner udviste i sin undervisning, ja endog allerede ved morgensangen på seminariet burde være, og er naturligvis også noget, alle prøver at leve op til, hvilket forstander Brix også udtrykte i sin mindetale over V. Brøchner den første skoledag efter ferien.

At Brøchner ikke alene var elsket herhjemme, men også udenlands, har jeg haft lejlighed til selv at erfare under mine ferieophold i Skotland. Folk, jeg kom i kontakt med fra de egne, hvor Brøchner i sin tid holdt til, talte med respekt og kærlighed om ham, og lige så stor en sorg, som det var for os, at Brøchner gik bort, lige så stor en sorg var det for disse mennesker.

Seminarielektor V. Brøchners minde vil blive bevaret i taknemmelighed af hans elever.

Bruun, 4.a.

Seminarieliv i »de gode gamle dage«

»A trowr æ degn er bløwen towle i æ hue — han ligger opp' o æ lowt å sejer, han ka hør' de snakker i London«! Sådán sagde en vestjysk kone, da radioen var i sin »baendom«, skønt hun ellers var fast overbevist om, at »der er mier mell' himmel og juer end vi ka sie«. Herfra er der ikke langt til tanken: Hvad ville folk fra »de gode, gamle dage« — vore bedste- og oldeforældre — sige, om de kunne stå op af graven og se vogne fare afsted uden heste, og jetjagere tegne deres striber på himlen; om de kunne ikke blot høre folk snakke i London og andre fjerne steder, men se dem samtidig?

Hvad ville seminarister fra »Sem«s første tid sige til nutidens Jelling? I min drengetid syntes vi, at seminariet var et helt slot at se til. Dengang var der god plads til de højst 90 elever og deres 6 lærere; nu er der over 300 elever og 35-36 lærere — i næsten de samme lokaler! Synes vi i dag, der er noget at råbe hurra for? Antagelig ville »semitter« fra 1840-50erne synes, det nuværende seminarium er imponerende — men de havde jo også »kun gået i en stråtækt skole«.

Seminariet blev oprettet efter udstedelsen af sprogreskriptet 1840 for at skaffe danske lærere til Sønderjylland — som modvægt mod Tønder, hvor både lærere og elever var Slesvig-Holstenere; det blev lagt i Jelling for ikke at virke udfordrende; Ribe var ellers foreslået. Pastor Nielsen i Jelling var en mand med »et uplettet rygte og en fast karakter«, og hvad mere skulle man egentlig forlange af en seminariefors­tander. Når pastor Nielsen rejste hen og så, hvorledes man drev seminarium andre steder, så kunne han nok forestå det nye seminarium. Tog man så til andenlærer en teologisk kandidat, der ventede på præsteembede, kunne han lønnes med 300 rdl. Til 3'lærer skulle man have en seminarist; han måtte nøjes med 200 rdl. i løn; hele anstalten måtte ikke

gerne koste mere end 1000 rdl. årlig, for »Nu ville vi alle spare«.

Jelling må have været underforsynet med håndværkere, siden det var en gårdejer og handelsmand, Anders Kyed i Hvejsel, som påtog sig at bygge det hele for 1850 rdl. Den ny bygning havde som alle andre huse i Jelling stråtag; den rummede to skolestuer med en forstue (altid fyldt med træsko), to lærerboliger og et musikværelse, der tillige var bibliotek — bogsamlingen blev siden henvist til et lille rum oppe under taget. Da seminariet i 1845 skulle have en sidebygning til gymnastiksal, var det igen en gårdejer, Niels Ravn i Jelling, der påtog sig byggearbejdet. Foran den hvidkalkede bygning blev plantet nogle træer og tillige gravet en dam, som skulle minde om den gamle kongsgårds voldgrave. Sådan tog den tids seminariebyggeri sig ud.

Var der stor forskel på datidens seminariebygninger og nutidens, var den tids seminarister og deres forhold også en hel del forskellige fra nutidens. Det var ikke let at få bolig og kost. For at hjælpe på bolignøden ofrede Hanne Ravn på »Rosenvold« sin storstue til fire; der blev sat et par store senge derind, bord og stole var der i forvejen — så kunne »æ seminarkæel« ikke få bedre lejlighed. De skulle rigtignok ind gennem familiens sovekammer for at komme til deres logi, men det kunne man nok finde sig i. I flere gårde blev der indrettet et lille hummer i enden af et udhus, en dobbeltseng, to træstole og et bord var møblementet; kom der fremmede, kunne de jo sidde på halvkistens runde låg. Prisen for logi og varme samt kaffe, te og middagsmad var 30 rdl. for et år. Når elevens fader kom kørende med sengeklæder og halvkiste, havde han måske 12 skæpper rug med; hvis værtinden fik rugen, kunne hun levere brød til kaffe og te. Jævnlig gik eleverne om aftenen ind til familien og åd bygrød til nadver af det fælles fad — det smagte så rart hjemligt. Elever fra egnen fik røget fårelår, ost og smør hjemmefra; smørret fik ikke sjældent en egen farve i den rustne blikdåse — noget i retning af grøn sæbe. Kaffen var også dyr dengang — sparsommelighed var påkrævet, mente vel konen, der gav sin mand besked om at stå op og lave kaffe. »Først ka do gi mæ kaffe o æ seng, så ka do hæld' no wand o å gi æ simmeristere, og så ka do hæld no wand o å sjel ta nowed«.

Selv om 30 rdl. ikke var nogen svimlende sum, syntes Hans Pedersen fra Bjerre herred — digteren H. H. Seedorffs farfar, der kom til Jelling i 1842 — at det var optrækkeri. Han fik da også

Jelling Seminarium og Præstegård (efter maleri af Martin Sørensen, † 1878, broder til Marius Sørensen: malet i 1870'erne).
Seminarieret fremtræder på billedet i den skikkelse det fik efter ombygningen i 1857.

et billigere logi. Han gik til byens skomager, Jakob Odense, som boede på »Bjerget«, for at få en flække under sin støvle. Jakob Odense havde brevsamlingssted; til almindelig dødelige sendte han bud, når der lå brev til dem; var der brev til herskabet på Fårup trak han selv i støvlerne og gik til Fårup med det. — »Postmesteren« havde et værelse, det manglede ganske vist både gulv og loft, men det kunne bruges, hvis Pedersen gav et forskud til gulv og loft. Efter nogen forhandling om, hvorvidt der skulle bruges gran- eller fyrrebrædder, enedes de om prisen. Da året var omme, var skomageren smittet af den almindelige pengebegærlighed og forlangte dobbelt pris, men så flyttede Pedersen »ud på heden« til Jens Mols, hvor han boede billigere. — Da Pedersen var færdig, fik han embede på sin hjemegn — i Staksrode, med 50 rdl. i løn og kosten på ét sted. Beboerne syntes, det ville være en besparelse, hvis han gik på omgang og så gav afkald på kostpenge. Ja, det ville han også, hvis de ville yde 24 skilling af hver gård, men så vidt kunne de ikke strække sig, de ville give 16 skilling. Det strandede sagen på; Pedersen stod på sin ret: kosten på ét sted. Man regnede med småskillinger dengang — »hver skilling er jen«, hed det.

»Nøjsomhed krydred' det daglige brød«. En seminarist fra Egtved nøjedes med lergulv og åben skorsten; han boede i Hanne Jepp's hus, der lå lige ud for »Skovgade«; hans far kørte hans tørv til Jelling, og en og anden søndag kunne han så hente forstærkning hjemmefra — så kogte han øl og stegte flæsk ved den åbne skorsten. — Der var andre, der havde råd til at flotte sig, Søren Klausen fra Harresø havde chatol til madskab — »Mi søn Klausen«, som hans mor kaldte ham. Respekt for lærdommen! Den senere kendte regnelærer Chr. Hansen — ham med regnebogen — flottede sig med at anskaffe sofa (han boede i bager Jacobsens hus).

Var boligen forskellig fra nutidens, så var klædedragten det ikke mindre. Fattige husmandssønner skulle spare på klæderne; min farfar gik i et par lyseblå soldaterbukser, formodentlig købt hos en marskandiser — og så blev han endda »så fin o'et, te han sejer je te sæ sjel; men a sejer ett je te ham, det ka han stuel o«, som en tidligere medtjener sagde om ham. Gårdmandssønner gik i vadmelklæder; to rader knapper i vesten, der gik helt op til hals-tørklædet; til stads havde man sort halsbind. De hvide strømper, som mor havde strikket, stak i et par træsko — det varede mange

år, inden »lædertræsko« kom på mode som kirkefodtøj; i godt vejr og til søndags gik man i »klodser«, lædertøfler med jernbeslået træbund. Øboer og lærersønner viste i klædedragten, at de var »udenfor bondestanden«; til stads havde de »hvidt i halsen«.

Mange elever havde ondt ved at finde deres plads i samfundet — hvor hørte de til? Holdtes der bal på seminariet, måtte de ikke byde bønderpiger med, kun »jomfruer«. Det skete jo, at seminarister forlovede sig med bønderpiger i Jelling — men tage dem med til bal, det forbød god tone — lærerne tålte det ikke. Lærer Trahn drev det endog i 1844 til, at ikke alene bønderpiger, men også bondefødte seminarister skulle udelukkes. Det var dog de bondefødte et nummer for stift; de digtede en lille komedie — en sketch hedder det vel på nutidens »Dansk« — om smedesønnen Jürgen Heinrich Trahn og hængte den op på et sted, hvor ingen, end ikke kongen, kan sende en stedfortræder. Trahn rasede, men gerningsmændene blev aldrig opdaget.

Byens piger kunne godt se bort fra, om en seminarist mødte op i bukser, der flossede forneden og bar vidnesbyrd om, at Jellings gade hverken var brolagt eller fejlet; om han sjældent eller aldrig brugte lommeværkløbet — et trøjærme kunne i en snæver vending bruges til at fjerne det, som bonden smider på jorden, men kongen putter i lommen; »det ufordærvede hjerte ser ikke på sådanne småting«, hvis personen ellers anstår hende. Det er forståeligt, at byens mandlige ungdom så noget anderledes på seminaristerne end pigerne. En ung gårdmand sagde: A regner ett en simnarist mier end en studkalv«; — det må dog bemærkes, at han satte stor pris på en god studekalv. Han blev siden både svoger og svigerfar til seminarister.

Seminariets pedel nærrede aldrig tvivl om sin plads i samfundet: »Mæ og de ander lærere — mi kuen og de andre semmriste«. Sine musikalske evner udfoldede han som bælgetræder i kirken: »Vi spilled godt i æ kjerck — A gier æ stof og Kristiansen fordiel'et.«

Livet på seminariet gik meget ensformigt. Eleverne mødte i oktober. Forstanderen holdt en formaningsstale til dem om at forberede sig med alvor og flid til deres vigtige kald. De måtte ikke gå på kroen, og de måtte ikke uden forlov gå uden for sognet. Hveranden søndag skulle de gå i kirke og synge med. (Her var det dog tilladt at stille vikar; så man en i kirke to søndage i træk, spurgte man, hvem han var der for i dag). — Når reglerne og formaningerne var givet, fik eleverne lov at gå til Vejle for at

købe bøger. Mange tog på kredit; men der kom jo en regnskabsdag, hvor rykkerne gjorde jagt om hushjørnerne på de pengeløse skyldnere.

Der var ret streng disciplin. Den første sne var faldet i 1843, og det var fint kaneføre. Ældste klasses duks gik til forstanderen med anmodning om at få fri for eftermiddagstimerne 2-4 for at foretage en kanetur. Tre gange bad han — og tre gange fik han nej. Da skete noget uhørt: På slaget fire holdt kaner udenfor seminariet, og hele klassen kørte til Vejle og vendte først hjem ved midnatstide — endda under hurraråb. Havde en enkelt skejst sådan ud, var han færdig på seminariet, men at vise en hel klasse bort, vovede man dog ikke. Oprøret blev forbigået i tavshed; men i flere år gik der ry af den rebelske klasse.

På kroen måtte de ikke komme (dette forbud blev først hævet i dette århundrede); men det var også nok så godt at gå til Wolle Iversen, der drev lidt høkerhandel i det stråttækte hus, som er udset til at huse Jelling museum. Hans kone, Maren »Pejsde« (Pedersdatter), lavede æggesnaps for 2 lybsskilling, en toddy kostede 1 lybsskilling, og for 2 mark kunne man få en flaske »Gammel fransk vin« — også kaldet »tre løgne«, for den var hverken gammel, fransk eller vin. Var digteren Thyregod med i laget, måtte han hæve stemningen med en vise; man kunne bare opgive melodien, så digtede han prompte en vise om vin, piger og piber.

Solide slidere sad og læste ved det søvnige tællelys til ud på natten, mens lyset brændte ned og fyldte stuen med os; tællen løb ned ad stagen og flød ud på bordet; det hændte, at man om morgenen fandt den ivrige læser indslumret på den hårde træstol. — Der var jo også dem, der »studerede Holmblads katekismus« den hele nat og derfor næste dag forsøgte »med grund«.

Undervisningen var kedelig; eleverne skrev op efter lærerens diktat og lærte det udenad hjemme. Den afholdte lærer Binzer havde skrevet en sproglære, der i nogles øjne havde den kedelige fejl, at det ikke nyttede at lære den udenad. Uddannelsen var toårig indtil 1857. Dimissionsfesten bivañedes af stiftamtmanden, bispem, præster og provster og enkelte af egnens lærere, som havde været censorer. Under hele højtideligheden måtte dimittenderne stå op i »spidskjole og hvidt« og med en høj hat i hånden — hvor de så ellers fik munderingen fra.

Som nævnt blev Jelling seminarium oprettet som modvægt mod Slesvig-Holstenerne. Det er derfor mærkeligt, at man til 3. lærer

valgte J. H. Trahn; han var sydslesviger, havde tysk til modersmål og var Slesvig-Holstener, som man almindeligt var på hans hjemegn, nær Frederiksstad. Han lærte eleverne tyske børnesange, og i 1848 ville han lære dem oprørssangen »Schleswig-Holstein meerumschlungen«. Det faldt afgjort ikke i god jord. Da efterretningen om oprøret kom til Jelling, fik seminaristerne fat i et billede af den oprørske hertug, hængte det op på den sorte tavle og bombarderede det med sten og jordknoLde. Døren gik op, og dér stod Trahn, ligbleg af harme. Han sank ned i katederstolen, kiggede mellem fingrene på eleverne, og gik så ind til forstanderen at forklage dem. Men de slap for tiltale.

Den såkaldte »Gale Onsdag« bragte både byen og seminariet ud af fugerne. Rygtet fløj over landet, at oprørerne havde sluppet slaverne ud af Rendsborg tugthus for at de skulle skænde og brænde landet. En mand på en skumsvedt hest kom og meldte, at slaverne var nået til Kjeldkær, en lille herregård ved Vingsted. Der gik panik i byen; kirkeklokkerne ringede, og folk kom myldrende ud af husene. Den gamle sognefoged, »Christen Præst« på Nørgård, søgte forgæves at standse klokkeringningen og tale folk til fornuft. Hans nabo, min oldefar, Jens Pedersen, red på sin brogede hest syd på for at spejde. Enhver greb, hvad han kunne få fat på af våben: leer, forke og møggrebe; Søren Peder Riis kom dragende med et læs træ på nakken. »Kvinder selv stod op at stridde«. Soffi Windt råbte til Trine Gørtler: »Trine, ta do æ ryw, a tår æ katoffelhakk!« — og afsted gik det. — På Rosenvolds mark ud for fårupvejen, hvor der nu er bygget et helt nyt kvarter, tog hæren stilling. Seminaristerne med deres eksercergeværer, gamle flintebøsser, dannede elitetropperne. Der formeredes bataillon under overkommando af C. A. Thyregod, der havde været underkorporal og derfor var krigskyndig.

Pastor Nielsen kom løbende og foreholdt dem det uforsvarlige i, at alle våbenføre mænd forlod byen med dens grædende kvinder og børn, men det var talt for døve øren. Bredsten kirkeklokke kaldte, ja, nogle kunne endog se, at det brændte derovre; altså: Fremad! Under fremrykningen mod skoven mødte de spejderen, som sagde: »Ja, slaverne kan snart være her! Gud være med jer!« Og så red h a n hjem. Langs skovkanten udstilledes en vedetkæde, men da der kom beroligende efterretninger sydfra, drog man hjem til Jelling. Og den pige, som havde gravet sine nye træsko ned, fandt atter sin skat frem for dagens lys.

Men til Jelling var der kommen ordre fra herredsfogeden, at seminaristerne skulle møde i Vejle for at gå til Viuf kro og der stille sig under kaptajn Meyer. I otte ægtvogne rullede de til Vejle, hvor det myldrede i gaderne med krigere. Herredsfogeden kom ud med kasketten fuld af kugler, som han delte ud. Borgerbevæbningen fra Horsens og Skanderborg kom i deres flotte uniformer til undsætning; det gav håb om sejr. Men det var dog en lettelse, da Vejle borgervæbning kom sydfra med melding om, at faren var drevet over. Gæstfri borgere åbnede deres hjem og beværtede de sultne krigere, så seminaristerne fik dog en dag ud af det. Da de om aftenen nåede hjem til Jelling og trådte af i seminariegården, tolkede lærer Binzer dem fædrelandets tak.

Under så urolige forhold var det ikke nemt at holde undervisningen i gang; tankerne var andre steder end ved bogen. På Rosenvold oprettedes en vagtstue, hvorfra der nat og dag udstilledes udkigsposter på Gorms høj og vagt på strategisk vigtige steder. Herredsfogedens far, gamle oberstløjtnant Stockfleth, kom til Jelling og inspicerede, hvorlunde Thyregod lod sine tropper storme samtlige grøfter og gærder i Jelling og omegn.

Fra regeringen udgik en opfordring til at danne frivillige korps, og H. C. Andersens sang »Jeg kan ikke blive, jeg har ingen ro, jeg må med de andre til lejren« var på alles læber — fædrelandet kaldte. Thyregod gik til forstanderen og anmodede om orlov for sig og sine kammerater, der ville melde sig som frivillige. Pastor Nielsen glædede sig over deres fædrelandske følelser, men foreholdt dem, at de efter felttoget måtte begynde forfra på seminariet. Thyregod skrev da på kammeraternes vegne en ansøgning om, at de måtte indtræde i deres gamle pladser på seminariet, når de vendte hjem. Forstanderen forstod nu, at det var alvor og anbefalede ansøgningen; bispens gav dem sin velsignelse til foretagendet, og under Thyregods anførsel drog de af — 13 i tallet, flere blev de ikke. Den senere så bekendte Kristen Kold og Poulsen-Dal kom vandrende til Jelling og sluttede sig til dem. I slag kom de ikke; de gjorde vagttjeneste dels på Fyn, dels på Kolding-egnen. I et brev, jeg har liggende i mine gemmer, skriver Thyregod: »Jeg for min part skylder den tid meget, og navnlig øvede det daglige samvær med Kold en heldig virkning på mig og flere.« — De blev dimitteret ved en særlig eksamen i marts 1849.

Naturligvis overværede seminaristerne den berømte kongerevy på Lerbæk mark, og efter Fredericia-slaget i 49, hvorfra kanon-

torden kunne høres til Jelling, kørte Jens Mols for en del af dem til slagmarken.

Efter krigen faldt sindene igen til ro. Lærer Trahn blev forflyttet til Skårup, hvor de nationale modsætninger ikke trådte så stærkt frem, og han blev dér med årene en anset lærer, som gamle elever mindedes med tak for hans dygtighed og hans menneskelighed. (Se »Jelling Samfundet« 1951).

I 1845 havde Trahn bygget det første hus med tegltag i den ellers stråtækte bondeby — huset ligger først for i Skovgade lige over for det gamle mejeri, som nu er andelsvaskeri. Her begyndte Trahns efterfølger, B. C. Bønneløkke, en præparandskole. Kun 41 år gammel måtte han på grund af dårligt helbred gå af, og læreren ved »æ rø'e skuel« på Styvel mark, R. J. Holm, overtog embedet og huset.

Holm var præget for livstid af pastor Svendsen. Han blev landskendt for sine lærebøger i historie og som den drivende kraft i »Dansk Skoleforening«, men navnlig ved sit arbejde for at jævne vejen for skolens små nybegyndere og lette dem overgangen fra hjem til skole. Det var Holm, som undfangede og udformede tanken om forskolen, som dengang betegnede et stort fremskridt. Sine teorier om småbørnsundervisning gennemprøvede han i praksis; i husets store køkken var anbragt et par skoleborde, og her underviste Holm selv sine børn; han havde en usædvanlig stor børneflokk, så der var ingen mangel på elever.

Holm førte tanken om uddannelse af forskolelærere til sejr, så han var selvskreven til posten som forstander for det nyoprettede forskoleseminarium i Vejle. Her er ikke stedet til at komme ind på den nu pågående diskussion, om forskoleseminarierne skal nedlægges eller ej; uanset dens resultat bliver dog tilbage, at mange ældre lærere har været glade og taknemmelige for den hjælp, de har fået af dygtige elever fra Holms skole i Vejle.

I 1864 forstyrrede krigen for anden gang seminariets undervisning. En vinteraften med snefog om hushjørnerne trængte østrigske soldater i lange, grå kapper og med hanefjer i chakoten ind i huse og gårde og drev med bajonetten mænd og karle afsted som de gik og stod; de skulle til Vejle og grave skanser for tyskerne. Der var både lærere og elever i flokken — én kom afsted i sivsko og slåbrok; pastor Svendsen slap, da han var i ornat. Af pladshensyn må jeg her nøjes med at henvise til »Jelling Samfundet« 1943, hvor der er optrykt en beretning om affæren

af en, som var med. Idet jeg henviser til denne førstehåndsberetning, må jeg måske have lov at tilføje en lille pudsighed. Mange år efter fandt Gert Murer under arbejde på kirkens loft et par pakker skråtobak. Han forhørte sig hos seminariets historielærer, om skråen muligvis kunne stamme fra de murere, der havde bygget kirken. Nej, dog ikke — men det opklaredes ved den lejlighed, at et par seminarister havde reddet sig fra skansegravning ved at søge skjul på kirkens loft og der savnet en skrå til trøst i trængselstid; for muligt påkommende tilfælde havde de sikret sig et depot på kirkeloftet — og glemt det.

Kære læser! De får tage til takke med dette — i hvert fald foreløbig. Skulle det ske, at kloge hoveder en skønne dag hitter ud af at lave Lykkens Kalocher af syntetisk gummi til erstatning for dem, H. C. Andersen tænkte ud, så de blev ubrugelige for folk med almindelige skonumre, ja, så kan De få meget mere at vide om seminarieliv i »de gode, gamle dage«.

Franz Johan Ring. (1910).

Trahns hus — Forskolens vugge

En tur til Rom

I efteråret 1964 foretog 4. klasses frilæsningshold i arkæologi en rejse til Rom under ledelse af holdets lærer, hr. Johs. Villumsen.

Turen blev en stor oplevelse for os, der var med. Det er altid gavnligt for en tid at blive revet ud af den lille verden, man færdes i til daglig og få lov at se, hvordan livet leves under andre forhold.

Rom er en forunderlig blanding af fortid og nutid. Facaden er en moderne storby: På de brede forretningsgader farer bilerne afsted i en uafbrudt strøm (der er over en million biler i byen), der er ikke så få meget moderne huse, men ind imellem ligger bygninger og ruiner, der fortæller om en tid, man ellers kun kendte fra historiebøgerne. At der findes så mange velbevarede minder fra fortiden, som tilfældet er, var nok det, der mest forbavsede den, der kom til Rom for første gang. De fleste romere lægger ikke mærke til dem. Romeren er naturligvis stolt af sin bys fortid, men den er ikke noget, han beskæftiger sig med til daglig. Han lever som alle sydlændinge i nuet. Når han ikke arbejder, opholder han sig for det meste på en af de små restauranter og cafeer, som ligger med ca. 50 meters mellemrum i hver enesie af de større gader. Her kan han få adskillige timer til at gå med at snakke; om der er nogen, der hører efter, er ligemeget; ordene i det italienske sprog løber så let ud af munden, at man hellere må nyde deres klang end anstrenge sig for at holde dem tilbage.

Roms sidegader er et kapitel for sig. Hvis man kun er kommet til byen for at se noget smukt, skal man holde sig til hovedgaderne, men det er trods alt i de små gyder, de fleste mennesker bor, så hvis man vil lære byen rigtig at kende, bør man gå sig en tur

her. Sidegaderne er meget smalle, der er sjældent fortov, og rent kan man ikke just påstå, at der er; alt affald tømmes nemlig ud på gaden; vasketøj hænger til tørre over hovedet på én, og husene ser ikke ud til at have fået kalk, siden de blev bygget for adskillige år siden. I begyndelsen tror man sig hensat til et slumkvarter, men man opdager snart, at det slet ikke er tilfældet. Folk er velklædte, og mange af dem har bil. Naturligvis findes der fattigdom i Rom, tiggerne er et vidnesbyrd herom, med helhedsindtrykket er, at befolkningen er relativt velstående.

Man kan se mange morsomme ting i disse gader. I én af dem er hovederhvervet åbenbart fremstilling af antikke møbler. I næsten hvert hus er der et værksted, hvor man laver »gamle« borde og stole med afskallende lak, ridser, ormehuller og alt, hvad de amerikanske turister ellers kan forlange. I en anden af gaderne fabrikeres middelalderlige rustninger. Turister er lette at tage ved næsen, og romerne forstår at benytte sig af det.

Et bindeled mellem nutid og fortid er kirkerne. De er ikke blot monumenter over en svunden tid, men er i mindst lige så høj grad en del af folks dagligliv. Set ude fra synes samtlige kirker at stamme fra barokkens tid, men går man ind, vil man opdage, at mange af dem er adskilligt ældre. Igennem måske halvtreds generationer har man gjort brug af dem på samme måde som man gør det den dag i dag.

En af de mest interessante af de mange kirker, vi besøgte, var Sct. Clemente. Den stammer fra omkring år 1100, men under den findes resterne af en langt ældre kirke, hvorunder der igen er et velbevaret Mitra-tempel. Går man endnu længere ned, kommer man endelig til et romersk borgerhus fra omkring Kristi fødsel. Her kan man danne sig et indtryk af, hvor tykt kulturlaget i Rom er.

Vi besøgte naturligvis også så mange af de øvrige minder fra Roms storhedstid, som vi kunne nå. Forum Romanum og de gamle kejserpaladser henligger i ruiner, men der er dog så meget tilbage, at man tydeligt kan forestille sig, hvor imponerende bygningsværkerne har været. Colosseum gør indtryk alene ved sin størrelse, men det mest betagende er nok Pantheon, det gamle gudetempel, som i 1700 år har overlevet alle omskiftelser i byen, og den dag i dag ser ud omtrent som det gjorde, da det blev bygget. Når man står under den vældige kuppel, kan man ikke frigøre sig for en fornemmelse af, at vi måske alligevel ikke er så

forfærdelig meget dygtigere end vore forfædre, som vi plejer at bilde os ind. Pantheon bruges nu til kirke.

Peterskirken har ganske vist også en imponerende kuppel, men kirken er så stor, at den er uoverskuelig; man har svært ved at danne sig et indtryk af rummet. Selvfølgelig skal man gå derind alligevel, så man kan sige, at man har været der, men mere udbytte får man af at se Vatikanets samlinger, som blandt andet rummer i hundredvis af malerier, hovedsageligt af den tidlige renessances største mestre.

På den uge, vi havde til vor rådighed i byen, nåede vi naturligvis ikke at se alt det, vi burde, men der er ingen tvivl om, at denne tur vil virke inspirerende på vor historieundervisning, når vi om kort tid forlader seminariet. Inden for dette fag findes der næppe noget, der er så værdifuldt for forståelsen som at besøge de steder, hvor begivenhederne er foregået. Går man ind i Colosseum en mørk aften, når den store ruin henligger i et dunkelt halvllys fra de få projektører, og bruger sin fantasi, varer det ikke længe, før man kan se meget af det for sig, som her er sket for snart 2000 år siden. Ganske vist skal man så vidt muligt, når man beskæftiger sig med historie, holde sig til, hvad man med sikkerhed ved, men der findes altid huller i den historiske verden, som det kan være spændende at fylde ud med, hvad man kan tænke og fantasere sig til ud fra de faste holdepunkter, man har i fortidsminderne.

Endnu ét gav turen os: Vi fik rig lejlighed til at studere syd-europæernes religiøse liv. I kirkerne kommer og går folk uafbrudt. De beder måske en kort bøn, går til skriftemål, eller tænder lys for en helgen. Med hensyn til det sidste så vi et sted en morsom form for rationalisering: I stedet for at tænde et levende lys lagde man en 100-lire i en automat; den tændte så en elektrisk pære ved alteret. Selv inden for den religiøse tro bliver de tekniske fremskridt altså taget i brug. Den berømte hellige trappe var overfyldt, da vi besøgte den, og det er ikke så underligt, at katolikkerne bruger den, da de får ni års aflad for hvert trin, de kravler op ad den.

Den sidste dag var vi alle nede at kaste en mønt i Fontæna Trevi. Man påstår, at hvis man gør det, er man sikker på at komme tilbage til Rom igen. Det håber vi vist alle, at vi gør, og vi er enige om, at vi med turen har fået et godt grundlag at bygge videre på, når vi engang får lejlighed til at ofre mere tid på et ophold i byen. Vi er derfor hr. Villumsen megen tak skyldig for, at han tog os med på denne tur.

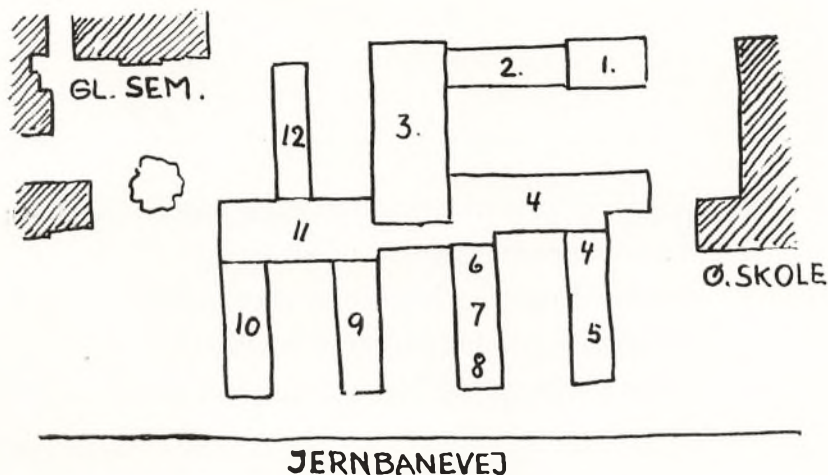
Ib Eriksen, IVa.

En orientering om Jelling Seminariums udvidelse

Midt i april 1964 var den gamle præstegård ryddet bort, og håndværkerne begyndte arbejdet med at støbe fundament til seminariets hårdt tiltrængte udvidelse. Nu et år senere er sportsaula, gymnastiksal og fysikfløj under tag og fundamenter og kældre støbt til næsten hele det øvrige byggeri. Arbejdet er gået temmelig planmæssigt. Dog var der vanskeligheder med at få aulaen under tag til den beregnede tid. Vinterbyggeriet viste sig vanskeligt at gennemføre ved opmuringen af de meget svære og høje mure om det store rum.

Omstående planskitse kan nogenlunde fortælle om de forskellige bygningers beliggenhed og anvendelse. Kgl. bygningsinspektør, arkitekt C. F. Møller og hans stab af arkitekter og ingeniører har projekteret byggeriet. Opgaven har været meget bundet på grund af den begrænsede plads, der var til rådighed mellem seminarium og øvelsesskole, og fordi de eksisterende bygninger skulle indgå i helheden. Det forekommer mig, at arkitekterne har gjort deres arbejde godt, og at byggeriet vil vise sig at være både hensigtsmæssigt og godt indpasset. Murene opføres af gule sten fra Egersund. Der er intet tagudhæng og de ret flade tage tækkes med gennemfarvet, gullig eternitskifer, fremstillet specielt til dette byggeri. Man har tilstræbt at give bygningerne et præg af lethed. Af samme grund er vinduesrammerne fremstillet af ufarvet, tryk-imprægneret fyrretræ. Der er opnået en uanstrengt og fordringsløs klarhed. Der er intet prangede og »monumentalt«. Det er praktiske og funktionelle huse uden overflødige dikkedarer. Speciallokalerne dominerer, som det er naturligt, når man tænker på den nye læreruddannelseslov, der er på trapperne.

Der bliver bebygget ca. 4000 m² — deraf udgør sportsaulaen alene de godt 700. I gangene, hallen og gymnastiksalen vil væg-

1. Gymnastiksal.
2. Omklædning.
3. Sportsaula.
4. Fysik og kemi.
5. Biologi og geografi.
6. Matematik og regning.
7. Sprog.
8. Håndarbejde.
9. Klasseværelser til historie og dansk samt bibliotek.
10. Sang og musik.
11. Elevopholdsrum.
12. Kontorer og lærerværelse.
Garderobes o. l. i kælderen under 11.

gene komme til at stå i facadesten. Lofter og vægge i undervisningslokalerne bliver pudset — gulvene i gange og opholdsrum bliver belagt med klinker, og loftsbeklædningen bliver bl. a. af akustiske hensyn perforerede aluminiumsplader.

Det har været svært at skaffe arbejdskraft — især murere. For tiden arbejder 6 svende + 2 lærlinge med at opmure væggene. De samme 8 mand skal også pudse og fuge.

Efter sommerferien 1966 skulle »tilbygningen« kunne tages i brug. Det kan vist ikke siges, at det er unødigt flothed, der har sat dette arbejde i gang. Jelling sem. har længe haft trange forhold, og både elever og lærere glæder sig til den dag, da trængselstiden er endt.

Kaj Nørgaard.

En kreds af seminarielektor Vagn Brøchners venner tog efter hans død initiativ til at sætte ham et minde i form af en kunstnerisk udsmykning på det nye seminarium. Efter sommerferien blev der nedsat et udvalg bestående af:

fru Marjorie Brøchner,
seminarierektor Brix,
seminarielektor Marius Nørregaard,
øvelsesskolelærer Ernst Nygaard og
øvelsesskolelærer Poul Bødker

til at bestyre det beløb, der bliver til udsmykningen.

Gamle elever, der kunne tænke sig at være med til at sætte Vagn Brøchner dette minde, kan indbetale deres beløb til Jelling Sparekasse på konto nr. 10777. Sparekassens postkontonummer er 8 99 36.

Kontoen vil være åben indtil byggeriet er afsluttet. Den 26. januar indestår der på kontoen kr. 3500.

Af seminariets dagbog

1963

8. januar. Sem. begynder efter juleferien.
12. januar. Træskobal i M. og O.
15. januar. Foredrag ved Jørgen Jensen. Stig, om »Humanisme og kristendom«.
29. januar. Foredrag ved John Danstrup om »Aktuel udenrigspolitik«.
26. februar. Koncert ved seminarielærer Fessel.
  2. marts. Fastelavnsfest i Håndværkerforeningen.
  5. marts. Foredrag ved Rich. Andersen om »Frankrig i dag«.
18. marts. Foredrag ved Tage Skov-Hansen, som gennemgik Jørgen Nielsens »Dybet«.
  2. april: Foredrag ved viceinspektør Arne Frederiksen, Nyborg, om emnet »I konflikt med loven«.
23. april. Oplæsning af H. Kehlers »Ulla Bella« på Håndværkerforeningen ved Troelsen, Silkeborg.
18. maj. Skriftligt bal.

19. august. Højsang.
20. august. Undervisningen begynder efter sommerferien. Om eftermiddagen kanindåb på Munkebjerg. Fjerdeklasserne havde ladet sig inspirere af stedets navn, og dåben formede sig som optagelsen i et kloster.
24. august. Kaninbal i M. og O.
  9. september. Generalforsamling i elevforeningen.
11. september. Sportsstævne på Vejle Idrætshøjskole med efterfølgende bal i sem.s gymnastiksal.
26. september. Foredrag ved Dybdal Dantoft om »Fremmedlegionen«.
  3. oktober. Foredrag ved Palle Lauring om »Hvad skal vi med historien«.
  10. oktober. Foredrag ved pastor Lorenzen om »Kirken og industrien«.
  5. november. Kammeratskabsaften på Håndværkerforeningen.
21. november. Foredrag ved seminarierektor Poul Hartling om »Oplevelser på en rejse til Argentina«.

- 23. november. Elevforeningens novemberfest. 3. klasse opfører Jonescos »Den skaldede sangerinde«.
- 29. november. Seminariets fødselsdag. Kl. 14 gudstjeneste i kirken. kl. 16 foredrag i gymnastiksalen, begge dele ved professor, dr. theol. P. G. Lindhardt. Om aftenen underholdning af Motetkoret fra Silkeborg.
- 5. december. Foredrag ved fhv. minister Viggo Starecke om »Kristendom og politik«.
- 20. december. Juleafslutning. Koncert i kirken under ledelse af Ivar Christensen og Sindberg. Derefter kaffebord i gymnastiksalen med juletale og oplæsning af pastor Bennedsen.

1964

- 18. januar. Tæskobal i M. og O.
- 21. januar. Foredrag ved Børge Madsen: »Hvorfor keder lærerne vore børn ihjel?«
- 31. januar. Foredrag ved John Danstrup om »Kina og dets indflydelse på storpolitikken«.
- 13. februar. Foredrag ved Erik Moseholm.
- 29. februar. Fastelavnsfest på Håndværkerforeningen. 1. klasse opfører lystspillet »Hvad ved mor om kærlighed?«
- 17. marts. Foredrag ved Broby Johansen om »Den danske billedbibel i kalkmalerier«.
- 9. maj. Skriftligt bal i M. og O.

1964 (A-KLASSE)

1. rk.: K. T., M. N., A. Rh., E. T., C. J. F., J. B., H. C., E. T. P., E. L., H. S., G. V.
2. rk.: H. L., Kirsten Jylov, Tove Hansen, Bodil Lund, A. S.-H., Else Struve Hansen, Rita Lindorph Sørensen, Grete Andersen f. Frimodt-Møller, Ketty Schmidt f. Hansen, Poul Jensen, Ellen Christiansen, Kirsten Dalsgaard, Inger Steen Hansen f. Omø, Inger Marie Jensen, Grethe Pedersen f. Andersen, Birgitte Hilligsø, Karen Marg. Jensen, T. R., G. L.
3. rk.: E. N., S. Aa. C., B. T. C., E. B., E. F., S. J., J. H., N. C. C., S. N., H. E., L. I., Ib Bundgaard Hansen, Erling Eskildsen, Regnar Larsen, Niels Jørgen Hansen, Heino Dalsgaard, Carsten Nielsen, J. C., J. S., Helga Frost, P. B., K. N., Margrethe Hjulmand, J. S., K.-J. N., N. B., N. M. J.
4. rk.: E. S.-H., B. C., Arne Jørgensen, E. N., Ole Fritsen, Bjarne Eriksen, M. C.,
5. rk.: Niels Kjær Jensen, Kaj Jacobsen, Henning Nygaard Andersen, Jørgen Houmøller.

1964 (B-KLASSE)

1. rk.: K. T., M. N., A. Rh., E. T., C. J. F., J. B., H. C., E. T. P., E. L., H. S., G. V.
2. rk.: H. L., Bente Larsen, Carla Thomsen, Grete Kjeldsen, Inger-Lise Nielsen, Else Bechsofft Mikkelsen, Birthe Bundgaard Pedersen f. Nielsen, Ulla Styrbæk, Tove Svane Lund, Carla Frank Nielsen, Birte Marie Jensen f. Olesen, Inger Elisabeth Sørensen, Annalise Nielsen, T. R., G. L.
3. rk.: S. Aa. C., E. N., E. B., E. F., J. H., N. C. C., L. I., H. E., A. S.-H., B. C., B. T. C., Svend Aage Laustsen, Ove Gunnar Pedersen, Tommy Troelsen, J. van der Plaat, Helge Ernst Pedersen, Anders Jørgen Kristensen, Frede Jeppesen, Bent Bundgaard Pedersen, Poul Erik Jørgensen, N. B., N. M. J.
4. rk.: S. J., Ib Sørensen, E. N., Georg Finn Sørensen, Jes Dueholm Jessen, Egon Jørgensen, Ole Johannes Sørensen, Johs. Laursen, J. S., J. C., P. B., Ole Nedergaard, K. N., J. S., K. J. N.
5. rk.: S. N., E. S.-H., Bent Bisgaard, Torben Ringbro, M. C., Peder Peschardt Nørtoft, Erik Lorenzen.

Dimittenderne 1963

A.

1. Andersen, Anker.
2. Andersen, Bodil Wind.
3. Andersen, Niels Bjarne.
4. Andersen, Peder Tværmose.
5. Andresen, Jens-Uwe.
6. Bertelsen, Sten Rye.
7. Bøjgaard, Jytte Arvad.
8. Christensen, Sune.
9. Christiansen, Asger Møller.
10. Elvstrøm, Jens Kristian.
11. Hansen, Ole.
12. Haugaard, Leif.
13. Hvid, Poul Georg.
14. Isaksen, Gunnar Steenberg.
15. Jensen, Herdis.
16. Jensen, Margrethe Mølgaard.
17. Jensen, Ole Sixhøj.
18. Sørensen, Margrethe, f. Jeppesen.
19. Søndergaard Hansen, Anne Grete, f. Jerking.
20. Jespersen, Ejler.
21. Jespersen, Jens Laurits.
22. Johnsen, Anton.
23. Knudsen, Povl.
24. Larsen, Merete Asp.
25. Houllind, Ingrid Marie, f. Madsen.
26. Nielsen, Bodil.
27. Karlebjerg, Esther Marie Agerholm, f. Nielsen.

B.

28. Andersen, Ann Maria.
29. Haahr, Peder Helt.
30. Holm, Tage Petersen.
31. Jørgensen, Grete Hempel.

32. Jørgensen, Erik Hein.
33. Kyed, Poul Flemming.
34. Pedersen, Lene, f. Langhorn.
35. Lauesen, Henning.
36. Løvenvig, Inge Jette.
37. Madsen, Ejgil Aleksander.
38. Madsen, Ole Busch.
39. Markussen, Annie Dorthea.
40. Mortensen, Henning.
41. Nielsen, Arne.
42. Nielsen, Henning.
43. Nielsen, Kirstine Maric.
44. Nygaard, Ingvar.
45. Olsen, Anders John Kure.
46. Christensen, Inga, f. Pedersen.
47. Pedersen, Jørgen Svenstrup.
48. Pedersen, Martha.
49. Ries, Olaf.
50. Rosenstand, Jytte.
51. Schmidt, Emmy.
52. Steiner, Henry.
53. Sørensen, Inger Marie Bjerregaard.
54. Sørensen, Mogens Kaj.
55. Terkildsen, Anna Margrete.
56. Thomsen, Børge Georg.
57. Thomsen, Vibeke Lyngsø, f. Voldstedlund.
58. Øland, Hans Stampe.

Dimittenderne 1964

A.

1. Andersen, Grethe Pedersen, f. Andersen.
2. Andersen, Henning Nygaard.
3. Christiansen, Ellen.
4. Dalsgaard, Heimo Arvin.
5. Dalsgaard, Kirsten Hansy.
6. Eriksen, Bjarne Kudahl.
7. Eskildsen, Erling.
8. Andersen, Grete, f. Frimodt-Møller.
9. Fritsen, Ole Christian.
10. Nedergaard, Birthe, f. Hansen.
11. Hansen, Else Struve.
12. Hansen, Helga Frost.
13. Hansen, Ib Bundgaard.
14. Schmidt, Ketty Ingrid Kirstine, f. Hansen.
15. Hansen, Niels Jørgen.
16. Hansen, Tove.
17. Hilligsø, Birgitte.
18. Hjulmand, Margrethe Andersen.
19. Houmøller, Jørgen Martin.
20. Jakobsen, Kaj Toftegaard.
21. Jensen, Inger Marie.
22. Steen-Hansen, Inger, f. Omø Jensen.
23. Jensen, Karen Margrethe.
24. Jensen, Niels Kjær.
25. Jensen, Poula.
26. Jylov, Kirsten Henriette.
27. Jørgensen, Arne.
28. Larsen, Regnar Hakon.
29. Lindorph-Sørensen, Rita.
30. Lund, Bodil.
31. Nielsen, Carsten.

B.

32. Jeppesen, Frede.
33. Jessen, Jes Dueholm.

34. Jørgensen, Egon.
35. Jørgensen, Poul Erik.
36. Kjeldsen, Grete.
37. Kristensen, Anders Jørgen.
38. Larsen, Bente.
39. Laursen, Johannes.
40. Laustsen, Svend Aage.
41. Lorenzen, Erik.
42. Lund, Tove Svane.
43. Mikkelsen, Else Bechsøfft.
44. Nedergaard, Ole.
45. Nielsen, Annalise.
46. Bundgaard Pedersen, Birte Kirstine, f. Nielsen.
47. Nielsen, Carla Frank.
48. Nielsen, Inger-Lise Birte.
49. Nørtoft, Peder Peschardt.
50. Jensen, Birte Marie Raunholt, f. Olesen.
51. Pedersen, Bent Bundgaard.
52. Pedersen, Helge Ernst.
53. Pedersen, Ove Gunnar.
54. van der Plaat, Johannes Jacobus.
55. Ringbro, Torben.
56. Styrbæk, Ulla.
57. Sørensen, Georg Finn.
58. Sørensen, Ib.
59. Sørensen, Inger Elisabeth.
60. Sørensen, Ole Johannes.
61. Bisgaard, Bent.
62. Thomsen, Carla Birgit.
63. Troelsen, Tommy Brian.

JELLING SEMINARIUM

1963—64

Ved

JOH S. BRIX

seminariets rektor

Seminariets telefon: Jelling 29

Kontortid: 11.30-13.30

Jelling Seminarium

er et statsseminarium for mandlige og kvindelige elever. Det er oprettet 1841 og er beliggende ved Jelling statsbanestation.

Lov af 11. juni 1954 angiver i § 1 formålet med seminarundervisningen således:

Folkeskolens læreruddannelse har til formål at uddanne lærere til hele folkeskolen og de dertil knyttede realklasser og tager tillige sigte på, at lærerne skal kunne påtage sig undervisningen i ungdomsskolen og aftenskolen.

De heri nævnte krav til gerningen som lærer i folkeskolen er i hovedsagen karakteriseret ved § 1 i lov af 18. juni 1958 om folkeskolen, hvori det hedder:

»Folkeskolens formål er at fremme og udvikle børnenes anlæg og evner, at styrke deres karakter og give dem nyttige kundskaber.

Kristendomsundervisningen i folkeskolen skal være i overensstemmelse med folkekirkens evangelisk-lutherske lære«.

Disse bestemmelser i folkeskolen er yderligere uddybet i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. maj 1941 om målet for folkeskolens undervisning, hvori det hedder, at skolen foruden at være kundskabsmeddelende

». . . bør udvikle og styrke børnenes sans for de etiske og kristelige værdier, give dem ærbødighed for menneskelivet og for naturen, kærlighed til hjemmet og vort folk og land, følelse og fællesskab mellem folkene og for samhørighed mellem de nordiske folk. Skolen må således bidrage til at give børnene idealer, hjælpe dem til at sætte sig mål i livet, øge deres respekt for oprigtighed i tale og adfærd og styrke deres pligtfølelse. Gennem sund disciplin læres god opførsel og udvikles sans for orden«.

Gennem bestemmelser som disse er hovedsigtet i seminariets arbejde fastlagt. De unge, der omgås med tanken om at søge læreruddannelse, bør tage dette hovedsigte med i deres overvejelser, inden de beslutter sig til at søge optagelse på seminariet.

* * *

Seminariets og øvelsesskolens lærere

Ud seminariet underviser:

- Seminarierektor *Johs. Brix*: pædagogik.
Seminarielektor *Ejner Blaabjerg*: praktisk skolegerning, metodik. Leder af seminariets øvelsesskole.
Seminarielektor *Arne Riishøj*: regning, matematik.
Seminarielektor *Iver Christensen*: sang, musik.
Seminarielektor *Carl Johan Frederiksen*: dansk.
Seminarielektor *Poul Skjoldborg Christensen*: kristendomskundskab, tysk.
Seminarielektor *Marius Nørregaard*: gymnastik, skrivning, tysk.
Seminarielektor *Anders Hviid*: fysik.
Seminarielektor *Leif Ingvorsen*: historie, engelsk.
Seminarieadjunkt *Jørgen Sindberg Sørensen*: sang, musik.
Seminarieadjunkt *Grethe Langhoff*: gymnastik, engelsk.
Seminarieadjunkt *Ernst Torp Pedersen*: naturhistorie, geografi.
Seminarieadjunkt *Johan Stokholm*: regning, matematik, fysik.
Seminarieadjunkt *Knud Terkelsen*: sang, musik.
Seminarielektor *Kaj Nørgaard*: tegning.
Seminarielektor *Holger Sørensen*: dansk, kristendomskundskab.
Seminarieadjunkt *Helga Eriksen*: gymnastik, håndgerning.
Seminarielektor *Gudmund Uærge*: historie, kristendomskundskab.
Øvelsesskolelærer *Henry Bayer*: sløjd.
Øvelsesskolelærer *Magna Jensen*: håndarbejde.
Øvelsesskolelærer *Poul Steen Bødker*: gymnastik.
Øvelsesskolelærer *Ernst Nygaard*: gymnastik.
Timelærer fru *Ellen Christensen*: violinspil.
Timelærer fru *Else Lauridsen*: naturhistorie, geografi.
Timelærer fru *Thora Rosenstand*.

Ud øvelsesskolen underviser:

- Seminarielektor *Ejner Blaabjerg*, øvelsesskolens leder.
Viceinspektør *Børge Garly*.
Øvelsesskolelærer *Henry Bayer*.
Øvelsesskolelærer *Michael Christensen*.
Øvelsesskolelærer *Niels Chr. Christensen*.
Øvelsesskolelærer *Ulla Bonde Eriksen*.
Øvelsesskolelærer *Magna Jensen*.
Øvelsesskolelærer *Niels Monrad Jensen*.
Øvelsesskolelærer *Poul Steen Bødker*.
Øvelsesskolelærer *Ernst Nygaard*.
Øvelsesskolelærer *Inger-Lise Christensen*.
Øvelsesskolelærer *Jytte Hviid*.
Øvelsesskolelærer *Svend Aage Christensen*.
Øvelsesskolelærer *Henning Birger Lund*.
Øvelsesskolelærer *Erling Søndergaard-Hansen*.
Øvelsesskolelærer *Anne Søndergaard-Hansen*.

Øvelsesskolelærer *Elise Terkelsen.*
Øvelsesskolelærer *Steen Jørgensen.*
Øvelsesskolelærer *Knud Midtgaard.*
Øvelsesskolelærer *Erik Nielsen.*
Øvelsesskolelærer *Solveig Nielsen.*
Øvelsesskolelærer *Andreas Nielsen.*
Øvelsesskolelærer *Kristian Nielsen Pedersen.*
Timelærer *Anders Kristensen.*
Timelærer fru *Bodil Christensen.*

Undervisningen i forberedelsesklassen varetages af seminariets og øvelsesskolens lærere.

Lærerne ved Nyboesgades skole, Damhavens skole, Langelinies skole i Vejle vejleder 3. klasse i praktik under ledelse af skoleinspektørerne H. Jessen Bruun, Fr. Larsen og Iver Kristensen.

Eleverne i 3. klasse har i årene 1962 og 1963 været stillet til rådighed til vikartjeneste i 5 måneder.

Lejrskole har været afholdt for 4. klasse 1963 i Sønderborg. Desuden har hvert års 3. klasse på Centralbiblioteket i Vejle gennemgået et kursus i bibliotekskundskab.

Pedelgerningen varetages af pedel B. Toft Christensen og medhjælperne J. P. Madsen og Aksel Jensen.

Lærerruddannelsen

Lærerruddannelsen varer normalt 4 år. Aspiranter uden eksamen må desuden regne med ca. 1½ år i forberedelsesklassen. Elever, som har bestået real- eller præliminæreksamen, må i almindelighed regne med 1 år i forberedelsesklassen. Undervisningen finder sted daglig på seminariet eller øvelsesskolen, som regel fra kl. 8-14. Da der er mødepligt, vil man ikke kunne påtage sig ekstraarbejde i undervisningstiden. Iøvrigt vil man ved henvendelse til seminariet kunne få yderligere oplysninger om studiet og dets tilrettelæggelse.

Optagelse i seminariets 1. klasse

For at kunne optages i seminariets 1. klasse kræves at eleven:

1. er fyldt 18 år inden 1. marts i det kalenderår, optagelsen finder sted.
2. ved lægeattest godtgør ikke at lide af nogen sygdom eller legemlig mangel, der gør eleven uskikket til at være lærer i folkeskolen.
3. fremlægger tilfredsstillende vidnesbyrd om forhold og vandel, herunder vidnesbyrd fra rette vedkommende om, hvad eleven har været beskæftiget med siden sin skolegang.
4. opfylder de for optagelse på et seminarium fastsatte faglige forudsætninger (jfr. side 8 flg.).

Iøvrigt er optagelsen afhængig af, om seminariet efter sit indtryk af eleven og dennes modenhed skønner, at vedkommende er egnet til lærergerningen.

Optagelse i forberedelsesklassen

For elever, som ikke har forudgående eksamen, begynder i januar et forkursus, som navnlig lægger vægt på undervisning i fagene sprog, matematik, fysik, regning og dansk. Elever, som optages i denne klasse, vil normalt kunne indstille sig til optagelsesprøven juni følgende år. For aspiranter, som har bestået real- eller alm. forberedelseseksamen med tilfredsstillende resultat eller på anden måde har erhvervet sig tilstrækkelige kundskaber, begynder undervisningen i forberedelsesklassen umiddelbart efter sommerferien. For at kunne optages i denne klasse må man være fyldt 17 år inden 1. marts det år, man optages. Ansøgere, som ved real-, præliminær- eller studentereksamen har opnået et særlig godt resultat, kan optages i 1. klasse efter prøve i fagene dansk, regning og kristendomskundskab, hvis seminariet iøvrigt skønner dem egnede til læreruddannelse.

Ansøgere, der ved et skoleårs begyndelse er fyldt 20 år, og som har mindst 2 folkehøjskolekursus af hver 5 måneders varighed eller, såfremt de to kursus er tilrettelagt i sammenhæng, af mindst 8 måneders samlet varighed, kan optages, når de består optagelsesprøven alene i dansk, regning, matematik og ét fremmed sprog.

Optagelsesprøven afholdes på seminariet omkring 20. juni. Forberedelsen til prøven kan iøvrigt finde sted på kursus eller privat. Ansøgning om tilladelse til at deltage i optagelsesprøven stiles til seminariet inden den 15. april.

Økonomiske forhold

Da Jelling seminarium er et statsseminarium, er undervisningen gratis såvel i forberedelsesklasserne som i de fire øvrige klasser. Eleverne sørger selv for kost og logi og må ligeledes bekoste anskaffelsen af bøger og andet undervisningsmateriale efter nøjere anvisning af faglærerne. Elever, som ikke kan bo hjemme, kan leje værelse på Jelling kollegium eller i Jelling. Kosten fås i seminariets kantine eller i byens øvrige pensionater. Prisen for værelser er for tiden 60-70 kr. pr. måned og for fuld kost betales ca. 145 kr. mdl. Mange elever køber dog kun middagsmad (ca. 2.75 kr. daglig) og holder sig selv med tør kost.

Til understøttelse for ubemidlede bevilger staten hvert år et beløb, der efter ansøgning fordeles til eleverne, som regel omkring 1. november. Statsunderstøttelse uddeles også til velkvalificerede, ubemidlede ansøgere i forberedelsesklassen (i reglen 3-400 kr.) Desuden ydes der hvert år fra Ungdommens Uddannelsesfond en del rentefrie lån til ubemidlede og dygtige elever. Endelig opnår nogle understøttelse fra amtsskolefondet i det amt, hvori de hører hjemme. Dansk studiefond yder lån til enkelte seminarielever med vel bestået 1. del. Endvidere vil man kunne søge understøttelse hos C. W. Gericks legater, Julius Skrikes stiftelse, Egmont H. Petersens fond og enkelte andre fonds.

Anders Schmidts legat for Jelling seminarium tildelte 1962 Poul Knudsen og 1963 Regnar Larsen. Hvert år uddeles 80 kr.

Fru Marie Larsens mindelegat tildelte 1962 Kirsten Thiesen og Kr. Bech, 1963 Søren Gudiksen og Else Straarup alle en understøttelse på 200 kr.

Selv om der således er mulighed for, at ubemidlede elever i deres seminarie-

tid kan opnå statsunderstøttelse, og ligeledes gennem seminarier kan skaffe sig lån og mindre legater, må det tilrådes, at man overvejer studiets økonomiske fordringer, da dette absolut ikke lader sig gennemføre udelukkende ved hjælp af uacierstøttelser og legater.

Optagelsesprøven

Optagelsesprøven afholdes samtidig ved alle seminarier i slutningen af juni måned. Indmeldelse foretages til det seminarium, man ønsker at læse ved. Fordringerne i de enkelte fag fastsættes i seminarieloven således:

Dansk, mundtlig

Der kræves tydelig og forstandig oplæsning af en forelagt tekst, som eksaminanden får lejlighed til at gennemlæse inden oplæsningen. Eksaminanden prøves i elementært kendskab til formlæren og sætningslæren.

Der kræves læst 10 danske digterværker fra ældre og nyere tid. Heri kan også indgå værker fra den øvrige nordiske litteratur.

Skriftlig

Stil. Eksaminanden får valget mellem 3 emner af almen art. Der gives 4 timer til besvarelsen. Ved bedømmelsen lægges der særlig vægt på eksaminandens evne til at forme sit sprog og disponere stoffet.

Diktal. Der prøves i et ret vanskeligt stykke prosa, således at der dikteres i 50 minutter og gives 10 minutter til gennemsyn. Af skilletegn dikteres kun punktum.

Regning

Der kræves sikkerhed i regning med hele og brudne tal, metersystemet, procentregning, simpel handelsregning, forholdsregning, delingsregning, simpel blandingsregning, simpel rente, aktier og obligationer, beregning af flader (kvadrat, rektangel, parallelogram, trekant, cirkel og cylinderflade) og af legemer (ret prisme og cylinder).

Til den skriftlige prøve gives mindst 4 af hinanden uafhængige opgaver, hvoraf 1 med rene tal. Der gives 3 timer til besvarelsen.

Kristendomskundskab

Der kræves sikkert kendskab til den elementære bibelhistorie, tilegnet ved læsning af en større fremstilling. Prøven skal vise eksaminandens evne til at genfortælle stoffet og hans forståelse af den historiske sammenhæng. Der kræves ikke ordret gengivelse eller fortolkning.

Historie

Der kræves sikkert kendskab til verdenshistorien og Nordens historie i hovedtræk, tilegnet ved læsning af en fremstilling på ca. 300 sider.

Geografi

Eksaminanden må have kendskab til landenes natur- og kulturforhold med særlig vægt på Norden og Europa og i forbindelse hermed til de for forståelsen nødvendige elementer af den almindelige geografi, således jordens bevægelser, terrænformer, havene, havstrømme, klimatiske forhold og plantebælter.

Eksaminanden må vise sikkerhed i det almindelige navnestof og må kunne benytte kort og globus.

Naturhistorie

I zoologi kræves ret fyldigt kendskab til de vigtigste typer indenfor dyreriget hovedgrupper.

I botanik kræves sikkerhed i ordnet beskrivelse af højerestående planter, og eksaminanden må kunne bruge en flora. Eksaminanden må kende de almindelige vedplanter og urteagtige planter ved navn og have kendskab til de almindeligste plantefamilier. Elementært kendskab til planternes stofomsætning kræves.

Hver eksaminand prøves både i zoologi og botanik.

Naturlære

Der kræves et på forsøg grundet elementært kendskab til almindelige fysiske fænomener og begreber.

Stoffet omfatter: Måling af længde, areal og rumfang, vejning, vægtfylde, tryk i væsker. Arkimedes lov, luftens tryk. Mariottes lov, inertiens lov, kræfters sammensætning og opløsning, vægtstangsreglen, tyngdepunkt, arbejde, trisser, talje, vinde, varmelærens grundelementer (udvidelse ved opvarmning, termometre, varmens udbredelse, smeltning, fordampning, kogning, dampmaskinen), magnetisme, statisk elektricitet, elektrisk strøm, spænding og modstand samt deres indbyrdes afhængighed, elektromagnetisme og dens anvendelse, induktion, dynamo og motor, elektrisk belysning, grundelementer af lydlæren og af lyslæren.

Matematik

I aritmetik kræves sikkert kendskab til de fire regningsarter med positive og negative hele tal og brøker, potens med hel eksponent (positiv, 0 og negativ), ligninger af 1. grad med 1 og 2 ubekendte (også med bogstavkoefficienter), forhold og proportioner, kvadratrods, kvadratisk ligning, en ligning af 1. grad og med 2 ubekendte sammen med en sådan af 2. grad, praktisk logaritmeregning, differens- og kvotientrækker.

I geometri kræves sikkert kendskab til den rette linies og planens grundegenskaber, vinkler, parallelle linier, trekanter, (kongruens, lige- og uligestorhed af sider og vinkler), skrålignier, parallellogrammer, trapez, cirklen, vinklers afhængighed af cirkelbuer, areal af polygoner, ensvinklede trekanter, retvinklet trekant, geometriske steder og konstruktioner.

Engelsk eller tysk

Der kræves god udtale og elementært kendskab til sprogets grammatik. Der opgives statarisk 75 ns. lettere prosastof.

Der prøves i:

1. oplæsning og oversættelse af et stykke af de opgivne tekster,
2. grammatisk forståelse gennem lettere samtaleøvelser eller sætningsdannelse,
3. et lettere stykke ekstemporal.

Musik

Der kræves elementær musikalsk viden og kunnen. Der aflægges prøve i sang samt violin- eller klaverspil.

Sang. Indenfor et pensum af mindst 20 lettere salmer og sange prøves eksaminanden i sang. Der lægges vægt på, at der synges rytmisk rigtigt og rent. Endvidere prøves i gengivelse af en lettere rytmisk opgave, gengivelse af foretagne intervaller samt i nedskrivning af en overvejende trinvis musikdiktat.

Violin- eller klaverspil. Der prøves i lettere skalaer og treklange samt i én eller flere melodier fra pensum. Eksaminanden i violinspil spiller endvidere efter eget valg en af disse udenad. Den elementære teknik (instrumentets holdning, bueføring, håndstilling osv.) skal være tilegnet. Eksaminander med særlige forkundskaber kan desuden spille et selvvalgt stykke.

Jelling-Samfundets regnskab 1963-64

Indtægt:

Kassebeholdning fra sidste år	3197,14
Indbetalt af medlemmer	2580,00
Salg af årsskrifter	170,00
Restancer indgået	15,00
Tilskud fra Seminariet	700,00
Rente af obligationer	30,00
Rente af sparekassebog	15,19
Rente af girokonto	14,89
	<hr/>
	6722,22

Udgift:

Trykning af årsskrift	3244,70
Porto	162,00
Boglegater	200,00
Krans til seminarielæktor Brøchners bære	40,00
	<hr/>
	3646,70
Kassebeholdning	3075,52
	<hr/>
	6722,22

Kassebeholdning fordeles således:

Jelling Sparekasse	2278,01
Girokonto	21,77
Kontant beholdning	773,74
	<hr/>
	3075,52

Regnskabet eftersat.

K. Storgaard Pedersen,
Jelling.

Indholdsfortegnelse

	Side
Dimissionstale 1964. Johs. Brix	5
Seminarielektor, vicegymnastikinspektør Vagn Brøchner. Marius Nørregaard	9
Vicegymnastikinspektør Vagn Brøchner. Joh. Johansen	11
Vagn Brøchner. Bertel Bruun	13
Seminarieliv i »de gode gamle dage«. Fr. Joh. Ring	15
En tur til Rom. Ib Eriksen	25
En orientering om Jelling Seminariums udvidelse. Kaj Nørregaard	26
Mindefond for Vagn Brøchner	30
Seminariets jubilæum. Johs. Villumsen	31
Af seminariets dagbog	33
Billeder af dimittenderne	35-36
Dimittenderne	37
Jelling Seminariums beretning	41
Regnskab	50